

APEK

Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije

Stegne 7, p. p. 418

1001 Ljubljana

telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01

e-naslov: info.box@apek.si, <http://www.apek.si>

davčna št.: 10482369

Številka: 38241-10/2008/13

Datum: 26.5.2008

Zadeva: Odgovor na pridobljena mnenja in pripombe v zvezi z javnim posvetom o osnutku ukrepa na upoštevem trgu »Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)«

Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije (v nadaljevanju: Agencija), je na podlagi 21. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS 13/07-UPB1; v nadaljevanju ZEKom) izdelala Analizo upoštevne trga 6: »Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)« (v nadaljevanju: analiza).

Agencija je dne v skladu s 95. členom ZEKom predložila analizo v postopek javnega posvetovanja tako, da jo je objavila na svojih spletnih straneh¹.

V analizi je bilo ugotovljeno, da je operater s pomembno tržno močjo družba Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, 1000 Ljubljana, za katero je skladno z drugim odstavkom 22. člena ZEKom Agencija predlagala naložitev naslednjih obveznosti: obveznost dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe, obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja, obveznost zagotavljanja preglednosti, obveznost cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva, obveznost ločitve računovodskih evidenc.

Ker je Agencija pri sprejemanju ukrepov in oblikovanju politik na trgu elektronskih komunikacij dolžna pridobiti mnenje zainteresirane javnosti, je javno objavila predmetno analizo ter obenem pozvala zainteresirano javnost, naj nanjo poda svoje pripombe oziroma morebitne predloge in pri tem določila rok za posredovanje pripomb 30 dni od objave analize na spletnih straneh. Agencija je v objavi obenem tudi sporočila, da bo pridobljena mnenja in pripombe objavila ter jih ustrezno upoštevala pri sprejetju ukrepov. 95. člen ZEKom v prvem in drugem odstavku namreč določa, da mora Agencija pri oblikovanju politike na trgu elektronskih komunikacij pred sprejetjem ukrepov, ki bodo na ta trg pomembno vplivali pridobiti in primerno upoštevati mnenje zainteresirane javnosti, pred sprejetjem pa je dolžna svoje predloge iz prvega odstavka 95. člena ZEKom objaviti in mnenja nanje zbrati v objavljenem roku, ki ne sme biti krajši od 30 dni. Tretji odstavek 95. člena ZEKom določa, da mora Agencija po preteku roka iz drugega odstavka in pred sprejetjem akta ali predpisa iz prvega odstavka istega člena, na spletnih straneh objaviti pridobljena mnenja in pripombe ter v njihovi objavi navesti način, kako so bila upoštevana ali razloge, zaradi katerih niso bila upoštevana.

Do izteka roka dne 22.5.2008 je Agencija prejela posamezna mnenja in pripombe o predlaganih obveznostih na navedenem upoštevem trgu naslednjih zainteresiranih oseb:

- družba Amis d.o.o., Tržaška cesta 85, 2001 Maribor,
- družba Telekom Slovenije d.d., Cigaletova 15, 1000 Ljubljana in
- družba TUŠ TELEKOM d.d., Brnčičeva 49, 1231 Ljubljana – Črnuče.

¹http://www.apek.si/sl/analiza_trga_6_dostopovni_deli_zakupljenih_vodov_ne_glede_na_tehnologijo_ki_zagotavlja_zakupljeno_ali_dodeljeno_zmogljivost_medoperaterski_trg_s_predlaganimi_obveznostmi

Agencija v nadaljevanju odgovarja na posamezna mnenja in pripombe vseh navedenih zainteresiranih oseb.

1. **Družba Telekom Slovenije d.d.** je v podanem mnenju, dopis št. 11/08-213/275-08 z dne 22.5.2008 v okviru postopka posvetovanja javnosti na začetku podala pripombo, da je dostopovni del zakupljenega voda v analizi definiran kot »tisti del, ki poteka od lokacije operaterja (ali njegove opreme) do končnega uporabnika (last mile)«. Tako definiran trg, ki je opredeljen kot medoperaterski, bi po mnenju družbe Telekom Slovenije d.d. bolj ustrezal definiciji trga za maloprodajne storitve. Menimo, da bi morala Agencija jasno določiti mejo med dostopovnim in hrbteničnim zakupljenim vodom, saj je upoštevni trg hrbteničnih vodov konkurenčen in na tem trgu Telekom Slovenije nima obveznosti, ki bi izhajale iz statusa OPTM. Nedoločena meja med dostopovnim in hrbteničnim zakupljenim vodom postavlja pod vprašaj celotno analizo, predvsem zbrane podatke na osnovi katerih se ugotavlja položaj Telekoma Slovenije na trgu. Naj dodamo še dejstvo, da je v veljavni odločbi o določitvi Telekoma Slovenije za OPTM na upoštevem trgu 13 (odločba št. 300-165/2004/65), dostopovni del zakupljenega voda definiran kot »tisti del, ki poteka od lokacije operaterja (ali njegove opreme) do prvega vozlišča na omrežju operaterja elektronskih komunikacijskih omrežij (last mile)«. Telekom Slovenije se sprašuje, na katere »dostopovne« vode se nanašajo zbrani podatki ob tako različnih definicijah.

Agencija na pripombi odgovarja, da je definicija kljub drugačnemu izrazoslovju še vedno ostala nespremenjena, skladno s tem pa ostaja ves čas enak tudi predmet analize. Skladno s tem Agencija tudi zavrača trditev družbe Telekom Slovenije d.d., da je meja med dostopovnim in hrbteničnim zakupljenim vodom nedoločena. Agencija dodaja, da je razlika med maloprodajnim in veleprodajnim vodom v tem, kdo ga kupuje (bodisi končni uporabnik bodisi operater, ki storitev preprodaja na maloprodajnem trgu) in ne v tem, kje poteka. Agencija istočasno tudi poudarja, da je analizo upoštevnega trga opravila na podatkih, ki jih je pridobila od operatejev, tudi od družbe Telekom Slovenije d.d., in za resničnost posredovanih podatkov jamči sama družba.

2. **Družba Telekom Slovenije d.d.** ocenjuje, da bi morala Agencija v analizi upoštevati arhitekturo in zasnovo omrežja Telekoma Slovenije, in na tej osnovi oblikovati svoje ocene in zaključke. Tako je vključitev zakupljenih vodov z ethernet vmesniki v definicijo upoštevnega trga trenutno neuskaljena s tehničnimi možnostmi, saj Telekom Slovenije še nima omrežja v katerem bi ponujal storitve zakupljenih vodov z ethernet vmesnikom. Telekom Slovenije navaja, da omogoča operaterjem dostop do svojega širokopasovnega omrežja in v sklopu tega dostopa omogoča ethernet povezave na dostopovnem in hrbteničnem delu omrežja, samostojne storitve zakupljenih vodov z ethernet vmesnikom pa ne nudi.

Agencija na navedeno pripombo odgovarja, da družba Telekom Slovenije d.d. kot lastnik infrastrukture ponuja zakupljene vode in dostop do ethernet na maloprodajnem trgu končnim (poslovnim) uporabnikom. Glede na to, da družba Telekom Slovenije d.d. ponuja dostop do ethernet na maloprodajnem trgu in tako posredno sama sebi, Agencija zaključuje, da je izvedba naložene obveznosti tehnično mogoča, ter da za družbo Telekom Slovenije d.d. ne predstavlja nesorazmerne obremenitve. Skladno s tem bo tako družba Telekom Slovenije d.d. dolžna omogočiti dostop do ethernet na medoperaterskem trgu tudi ostalim operaterjem, ter jim s tem omogočiti enakovredno konkuriranje na trgu. Agencija dodaja, da že samo poimenovanje trga »Dostopovni deli zakupljenih vodov ne glede na tehnologijo, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmogljivost (medoperaterski trg)« poudarja tehnično nevtralnost tudi glede uporabljenih vmesnikov. Agencija tudi pripominja, da je odgovor na pripombo družbe Telekom Slovenije d.d. že v sami analizi na strani 13, kjer je navedeno: »V opombi št. 13 2. poročila o pregledu

upoštevni trgov Evropske Komisije² je navedeno, da "morajo biti na medoperaterski trg zakupljenih vodov vključeni tudi zakupljeni vodi z alternativnimi vrstami vmesnikov (vključno ethernet)... "«.

- 3. Analiza prihodkov v analizi, ki jo je izvedla Agencija, je po mnenju **družbe Telekom Slovenije d.d.**, pokazala, da se ti nenehno znižujejo. Agencija je po mnenju družbe Telekom Slovenije d.d. premalo pozornosti posvetila dejanskim dogodkom na trgu, ki bi razkrili način realizacije širokopasovnih omrežij, ki zahtevajo zmožljiva omrežja in prenose velikih kapacitet. Naslednja dejstva, da se penetracija širokopasovnega dostopa v Sloveniji nenehno povečuje, da ima Telekom Slovenije na širokopasovnem dostopu do interneta tržni delež pod 50% da se je ta v zadnjih letih zelo znižal, da se zelo znižuje delež zakupa omrežja Telekoma Slovenije, po mnenju družbe Telekom Slovenije d.d. vsa kažejo na očitno spremembo v razporeditvi tržnih deležev, razprostranjenosti omrežij in načinu izvedbe. Ta so zasnovana predvsem na izgradnji ali zakupu optične in kabelske infrastrukture, manj pa na zakupljenih vodih. Operaterji, ki delujejo na trgu kot ponudniki storitev, imajo dostop do reguliranih storitev na trgih širokopasovnega dostopa (trgi 11 in 12), pogosto pa gradijo in razširjajo svoja lastna omrežja ob uporabi navedenih tehnologij. Ker v analizo ni vključena ponudba »self supply«, je po mnenju družbe Telekom Slovenije d.d. vpliv teh operaterjev na analizo trga minimalen, čeprav imajo tudi sami velike potencialne za ponujanje storitev zakupljenih vodov. Navedena dejstva potrjujejo, da tudi alternativni operaterji uspešno gradijo širokopasovna omrežja in to predvsem v urbanih področjih. Družba Telekom Slovenije d.d. zato meni, da so razmere na teh področjih precej drugačne kot v ruralnih krajih, kar pa iz analize nikakor ni razvidno, ker ta zajema samo zakupljene vode in samo operaterje, ki te vode ponujajo na celotnem ozemlju RS (med pomembnejše spadajo Stelkom in Slovenske železnice kot operaterja omrežij). Prav tako družba Telekom Slovenije d.d. meni, da obstajajo med urbanim in ruralnim območjem tako velike razlike, da bi bilo potrebno upoštevati regionalni pristop k analizi trga, ker bi ta lahko privedel do realnejše slike stanja na trgu. Navedeni pristop, ki se že uporablja v drugih državah - članicah EU, omogoča jasnejšo segmentacijo trga in razlikovanje konkurenčnih pogojev tako za različna območja, kot tudi za različne vrste zakupljenih vodov (predvsem tistih s tradicionalnimi in alternativnimi vmesniki, kamor spada tudi Ethernet).*

Agencija na pripombo družbe Telekom Slovenije d.d. odgovarja, da je že samo pojmovanje upoštevnega trga »Dostopni deli zakupljenih vodov **ne glede na tehnologijo**, ki zagotavlja zakupljeno ali dodeljeno zmožljivost (medoperaterski trg)« tehnološko nevtralnno. Pred samim ugotavljanjem tržnega deleža je Agencija definirala upoštevni trg, pri čemer pa ni ugotovila nikakršnih dejstev, ki bi kazala na potrebo po širši, oziroma kakorkoli drugačni definiciji trga, kot je bila ugotovljena v analizi. Tržne deleže je Agencija v nadaljevanju ugotavljala skladno s predhodno definicijo trga. Istočasno želi Agencija poudariti, da se sama regulacija optičnega in kabelskega dostopa (infrastrukture) izvaja na medoperaterskih trgih za širokopasovni dostop 4 in 5. Obenem Agencija ponovno poudarja, da gre pri upoštevni trgu za regulacijo medoperaterskega trga, medtem ko ugotavljanje stanja na maloprodajnem trgu služi v postopku analize le kot izhodišče za ugotavljanje substitucije na medoperaterskem nivoju.

Kot je navedeno že v analizi, upoštevni geografski trg obsega vsa področja, kjer podjetja ponujajo storitve in povprašujejo po storitvah v enakih pogojih konkurence. Pri določanju upoštevnega trga se ne upoštevajo področja, na katerih so pogoji konkurence pomembno različni. Agencija se je skozi analizo upoštevnega trga prepričala, da stanje na trgu ni takšno, da bi opravičevalo geografsko delitev trga. Poleg tega pa družba Telekom Slovenije d.d. po mnenju Agencije poskuša napačno prikazati potrebo po geografski delitvi trga na podlagi vključevanja ponudb in storitev, ki na sam upoštevni trg ne spadajo, konkretno neosvetljenih optičnih vlaken.

² Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee of regions on market reviews under the EU Regulatory Framework (2nd report), Consolidating the internal market for electronic communications, 11.7.2007.

Potrebno je tudi poudariti, da je Evropska komisija po preučitvi omenjene analize Agenciji podala pozitivno mnenje, kar še dodatno kaže na pravilno izveden postopek analize s strani Agencije, tudi v delu geografske definicije predmetnega upoštevnega trga.

4. *V zvezi z določitvijo geografskega trga, je družba TUŠ TELEKOM d.d. v podanem mnenju, dopis št. 1669/08-MF z dne 21.5.2008 izrazila dvom glede ugotovitve, da so konkurenčni pogoji enaki za območje celotne države in niso vezani na določeno regijo ali območje. Družba TUŠ TELEKOM d.d. glede na svoje poslovne izkušnje ocenjuje, da konkurenčni pogoji nikakor niso enaki na celotnem ozemlju RS in sicer se bistveno razlikujejo glede na to ali gre za večja mesta ali za ruralna področja. To še posebej velja za višje prenosne hitrosti.*

Agencija je na podobno pripombo odgovarjala že v zgornji točki, v sklopu pripomb družbe Telekom Slovenije d.d. Na tem mestu Agencija ponovno poudarja, da se je skozi analizo upoštevnega trga prepričala, da stanje na trgu ni takšno, da bi opravičevalo geografsko delitev trga. Poleg tega želi Agencija poudariti, da nerazpoložljivost priključka na nekem področju še ne pomeni, da so pogoji bistveno drugačni v smislu konkurenčnosti. Za boljše razumevanje Agencija navaja, da bistveno različen konkurenčen pogoj lahko predstavljale npr. različno postavljene cene družbe Telekom Slovenije d.d. za isti produkt na različnih območjih, različno obravnavanje subjektov in podobno, nikakor pa sama nerazpoložljivost ne more pomeniti nekonkurenčnih pogojev.

5. *Družba TUŠ TELEKOM d.d. strinja z ugotovitvijo Agencije, da operater, ki je kot prvi zgradil svoje elektronsko komunikacijsko omrežje lahko tudi izrazito razširi ponudbo svojih storitev na nove naročnike z relativno nizkimi inkrementalnimi stroški glede na področje, na katerem je prisoten. Agencija ob tem pravilno ugotavlja, da je tak operater v relativno kratkem času sposoben prilagoditi oziroma razširiti svojo ponudbo storitev, znižati cene obstoječih storitev in se tudi na takšen način zoperstaviti vstopajoči konkurenci v boju za ohranjanje tržnega deleža. Ob tem družba TUŠ TELEKOM d.d. poudarja, da ugotovitve Agencije ne veljajo le za obstoječo tehnologijo ampak in predvsem to velja za prihajajoče tehnologije. V praksi v Sloveniji to družba TUŠ TELEKOM d.d. to vidi predvsem pri tehnološkem prehodu Telekoma Slovenije d.d. iz obstoječega bakrenega omrežja na novo optično omrežje. Družba Telekom Slovenije d.d. po mnenju družbe TUŠ TELEKOM d.d. izkorišča svoj monopolni položaj operaterja javnega fiksnega telefonskega omrežja na tehnologiji bakra in jo prenaša na tehnologijo optičnih povezav. S postavitvijo optičnega omrežja ima bistveno nižje stroške od konkurence, ker za polaganje optičnih povezav ne potrebuje novih dovoljenj za posege v okolje niti nima stroškov s polaganjem novih medijev za prenos podatkov saj izkorišča obstoječo infrastrukturo bakrenega omrežja. Pri tem pa je najbolj zaskrbljujoče, da vse svoje vire usmerja v izgradnjo optičnega omrežja, bakrenega omrežja preko katerega storitve nudijo alternativni operaterji, pa ne vzdržuje in ga tako prepušča nenadzorovanemu staranju. S tem se slabšajo tehnične lastnosti bakrenega omrežja.*

Agencija ugotavlja, da je navedena pripomba družbe TUŠ TELEKOM d.d. zgolj pavšalna in nerelevantna ter zaradi tega ni mogoče najti povezave s samo regulacijo trga in upoštevanjem le te v nadaljnjem postopku. Agencija pri ustvarjanju in zagotavljanju konkurenčnih razmer na trgih elektronskih komunikacij upošteva vsa relevantna dejstva, ugotovitve pa primerno vključi v sorazmerne ukrepe operaterjem s pomembno tržno močjo. Navedba družbe TUŠ TELEKOM d.d., da družba Telekom Slovenije d.d. ne vzdržuje lastnega bakrenega omrežja in vse svoje vire usmerja v izgradnjo optične infrastrukture ni podkrepljena z nobenim dokazom, prav tako pa nima neposrednega vpliva na predmetni upoštevni trg, zato je Agencija v zvezi s to analizo ne more upoštevati.

6. **Družba TUŠ TELEKOM d.d.** v svojem mnenju poudarja, da motnje na trgu nastanejo predvsem v primerih, ko dominantni operater, v tem primeru družba Telekom Slovenije d.d., pri uvajanju novih tehnologij ne upošteva stroškovne cene in storitve končnim uporabnikom na novi tehnologiji ponuja po enaki ali celo nižji ceni kot storitve na obstoječi tehnologiji. Ob tem družba Telekom Slovenije d.d. operaterjem ponuja optične povezave, oziroma visoke prenosne hitrosti na teh povezavah, po več kot sto (100) krat višji ceni kot pa tehnološko enake povezave z vključenimi storitvami končnim uporabnikom. Ta ponudba predstavlja grobo kršitev konkurenčne zakonodaje in zlorabo prevladujočega položaja na trgu.

Agencija želi ponovno poudariti, da gre pri upoštevnem trgu za regulacijo medoperaterskega trga in ne maloprodajnega trga. Poleg tega pa se potreba po regulaciji dostopa preko optičnega omrežja ugotavlja na medoperaterskih upoštevnih trgih za širokopasovni dostop 4 in 5. Povezano s tem je Agencija v mesecu aprilu v javno posvetovanje predložila v mnenje dokument, na podlagi katerega je želela pridobiti mnenje zainteresirane javnosti (predvsem operaterjev) o potrebi po vključitvi optične infrastrukture na prej omenjena trga. Navedena pripomba bi bila tako bolj ustrezna za obravnavo v okviru omenjenega dokumenta, ne vpliva pa na ugotovitve predmetne analize.

7. V zvezi z obveznostjo cenovnega nadzora cen in stroškovnega računovodstva, **družba TUŠ TELEKOM d.d.** predlaga, da pri določanju cen, pred izračunom stroškovnih cen družbe Telekom Slovenije d.d., uporabi mešan pristop in sicer na način, da naloži upoštevanje priporočenih cen, kot jih predlaga Komisija v primeru, da istovrstne (primerljive) storitve priklopa oziroma mesečnih zakupnin ne ponuja končnim uporabnikom. V primeru, da družba Telekom Slovenije d.d. ponuja tako operaterjem kot svojim končnim strankam istovrstne storitve, pa predlagamo uporabo metodologije »maloprodajna cena minus«, ki bo družba Telekom Slovenije d.d. naložila oblikovanje grosistične cene po metodi maloprodajna cena zmanjšana za trideset (30) odstotkov. Posebej to velja za priklop in mesečni zakup najvišjih hitrosti. V nadaljevanju družba TUŠ TELEKOM d.d. navaja cene optike do doma (ti. FTTH) skupaj s storitvami končnemu uporabniku (SIOL internet, SIOL telefonija, SIOL televizija) družbe Telekom Slovenije d.d.

Predlog za oblikovanje cen po metodologiji »maloprodajna cena minus« se ne zdi primeren, saj družba TUŠ TELEKOM d.d. ni navedla prave maloprodajne cene, ki bi ustrezala medoperaterskemu vodu, kot se ponuja na predmetnem upoštevnem trgu. Pri tem pa Agencija še pripominja, da metodologija »maloprodajna cena minus« pride v poštev zlasti zaradi preprečevanja škarij cen, kadar je medoperaterski produkt namenjen zagotavljanju homogenega maloprodajnega produkta, medtem ko zakupljeni vodi, ob upoštevanju različnih vmesnikov, dopuščajo oblikovanje številnih maloprodajnih produktov.

8. **Družba TUŠ TELEKOM d.d.** Agenciji predlaga, da naloži družbi Telekom Slovenije d.d. dodatno obveznost dajanja v zakup optične povezave z možnostjo namestitve lastne opreme operaterja, v dolžini do 2 km po ceni 300 EUR/ mesec, z maksimalno dobo zakupa pet let. Za ostale dolžine pa sorazmerno določitev cene na podlagi predlagane cene.

Agencija na podlagi navedene pripombe družbe TUŠ TELEKOM d.d. pojasnjuje, da sama neosvetljena optična vlakna niso del predmetnega upoštevnega trga, kar je razvidno tudi iz analize trga. Predmet regulacije na upoštevnem trgu so storitve, ki se ponujajo na medoperaterskem trgu, saj se vod smatra kot storitev in ne kot infrastruktura. V primeru neosvetljenih optičnih vlaken bi šlo za ponujanje infrastrukture, kar pa na podlagi navedenega ne sodi na upošteveni trg.

9. Nadalje **družba TUŠ TELEKOM d.d.** v podanem mnenju opozarja, da družba Telekom Slovenije d.d. alternativnim operaterjem še vedno ne omogoča koriščenja storitve VPN

preko MPLS in s tem neopravičeno ovira konkurenco na trgu poslovnih uporabnikov. Po mnenju družbe TUŠ TELEKOM d.d. bi morala biti ta obveznost naložena operaterju s pomembno tržno močjo na tem upoštevem trgu.

Agencija ugotavlja, da je možnost oblikovanja lastnih VPN storitev alternativnega operaterja treba obravnavati v sklopu obveznosti nediskriminacije na predmetnem upoštevem trgu in na upoštevem trgu 5 (prej 12), kolikor družba Telekom Slovenije d.d. take storitve zagotavlja sama sebi in svojim poslovnim uporabnikom. Agencija pa ugotavlja, da gre pri sami storitvi VPN za dodatno funkcionalnost, ki ni del predmetnega upoštevem trga, zato se od alternativnih operaterjev pričakuje, da jo bodo v okviru lastnega omrežja in medoperaterskih produktov Telekoma Slovenije d.d. oblikovali sami. Skladno s tem posebna obveznost dostopa do VPN storitev družbe Telekom Slovenije d.d. ne bi bila na mestu, na mestu pa je razlaga obveznosti dopustitve operaterskega dostopa in enakega obravnavanja na način, ki zahteva omogočanje tovrstne uporabe s strani alternativnih operaterjev na predmetnem upoštevem trgu in na upoštevem trgu 5 (prej 12).

*10. **Družba Amis d.o.o.** v podanem mnenju, dopis št. MV-178.08-D z dne 22.5.2008 pripominja, da v analizi ni razvidno kako je Agencija izračunala cene ethernet povezav družbe Telekom Slovenije d.d. Družba Amis d.o.o. ugotavlja, da družba Telekom Slovenije d.d. prodaja končnim uporabnikom ethernet preko različnih vrst omrežij po bistveno nižjih cenah kot jih navaja Agencija. Pri vseh vrstah DSL priključkov je vmesnik na strani končnega uporabnika ethernet, enako velja za povezave preko optičnih vlaken. Prav tako je po mnenju družbe Amis d.o.o. iz ponudbe družbe Telekom Slovenije d.d. razvidno, da so v prodaji različne kapacitete in ne zgolj 10/10 Mbit/s oz. 100/100 Mbit/s, kot to navaja Agencija.*

Agencija je pripombo družbe Amis d.o.o. preučila in ugotovila, da družba navaja maloprodajne cene VPN storitev družbe Telekom Slovenije d.d., medtem ko se Agencija v analizi sklicuje na cene dostopa preko ethernet omrežja na maloprodajnem trgu.

*11. **Družba Amis d.o.o.** v nadaljevanju predlaga, da Agencija naloži družbi Telekom Slovenije d.d. obveznost, da na medoperaterskem trgu zagotavlja vse vrste ethernet priključkov, kot jih družba Telekom Slovenije d.d. ponuja na maloprodajnem trgu ter pri tem določi veleprodajno ceno po principu maloprodajna cena minus x . Pri čemer družba Amis d.o.o. predlaga, da je x enak kot pri širokopasovnih povezavah na trgu 12. Le na ta način bodo vsem alternativnim operaterjem zagotovljen enakovreden položaj na trgu.*

Predlog za oblikovanje cen po metodologiji »maloprodajna cena minus« se ne zdi primeren, saj družba Amis d.o.o. ni navedla prave maloprodajne cene, ki bi ustrezala medoperaterskemu vodu, kot se ponuja na predmetnem upoštevem trgu. Pri tem pa Agencija še pripominja, da metodologija »maloprodajna cena minus« pride v poštev zlasti zaradi preprečevanja škarij cen, kadar je medoperaterski produkt namenjen zagotavljanju homogenega maloprodajnega produkta, medtem ko zakupljeni vodi, ob upoštevanju različnih vmesnikov, dopuščajo oblikovanje številnih maloprodajnih produktov.

*12. Hkrati **družba Amis d.o.o.** predlaga Agenciji, da naloži družbi Telekom Slovenije d.d. obveznost zagotavljanja funkcionalnosti MPLS na ethernet priključkih na medoperaterskem trgu. Kot Agencija po mnenju družbe Amis d.o.o. pravilno ugotavlja si vedno več, končnih uporabnikov želi namesto klasičnih najetih - vodov uporabiti tehnologijo MPLS, ki na priključkih ethernet omogoča funkcionalnosti VPN oz. enakovredne funkcionalnosti kot klasični najeti vodi.*

Agencija ugotavlja, da je možnost oblikovanja lastnih VPN storitev alternativnega operaterja treba obravnavati v sklopu obveznosti nediskriminacije na predmetnem upoštevem trgu in na upoštevem trgu 5 (prej 12), kolikor družba Telekom Slovenije d.d. take storitve zagotavlja sama

sebi in svojim poslovnim uporabnikom. Agencija pa ugotavlja, da gre pri sami storitvi VPN za dodatno funkcionalnost, ki ni del predmetnega upoštevnega trga, zato se od alternativnih operaterjev pričakuje, da jo bodo v okviru lastnega omrežja in medoperaterskih produktov Telekom Slovenije d.d. oblikovali sami. Skladno s tem posebna obveznost dostopa do VPN storitev družbe Telekom Slovenije d.d. ne bi bila na mestu, na mestu pa je razlaga obveznosti dopustitve operaterskega dostopa in enakega obravnavanja na način, ki zahteva omogočanje tovrstne uporabe s strani alternativnih operaterjev na predmetnem upoštevnelem trgu in na upoštevnelem trgu 5 (prej 12)..

*13. **Družba Amis d.o.o.** ugotavlja, da na medoperaterskem trgu Telekom Slovenije d.d. ne ponuja priključkov na katerih bi omogočal uporabo MPLS (Multi Protocol Label Switching) funkcionalnosti tudi drugim operaterjem. Družba Telekom Slovenije d.d. je na maloprodajnem trgu storitev tržila pod nazivom IP/MPLS VPN, ter jo sedaj prodaja pod drugim imenom. Cenik je dosegljiv na spletnih straneh družbe Telekom Slovenije d.d.: http://www.telekom.si/poslovni_uporabniki/ceniki/?sid=2079. Iz cenika je po mnenju družbe Amis d.o.o. razvidno, da ponuja storitve ethernet končnim strankam po bistveno nižjih cenah kot jih navaja Agencija ter pri tem uporablja MPLS.*

Agencija na predmetno pripombo odgovarja enako, kot je že odgovorila na pripombe družbe Amis d.o.o. pod točko 10.

*14. Po mnenju **družbe Amis d.o.o.** glede na veliko razpršenost central družbe Telekom Slovenije d.d. in majhno število priključkov na posamezni centrali ni za pričakovati razvezave lokalne zanke na celotnem območju R Slovenije oz. razvezave vseh central družbe Telekom Slovenije d.d. Zaradi navedenega bodo alternativni operaterji vedno odvisni od storitev (npr. ethernet), ki jih družba Telekom Slovenije d.d. zagotavlja na medoperaterskem trgu. Navedene storitve omogočajo alternativnim operaterjem, da kombinirajo. Storitve na medoperaterskem trgu z lastnimi rešitvami na razvezanem dostopu ter ponujajo končnim uporabnikom enakovredne storitve kot družba Telekom Slovenije d.d. Zaradi navedenega je družba Amis d.o.o. prepričana, da je naložitev v tem dopisu predstavljenih obveznosti nujna in upravičena. V nasprotnem primeru alternativni operaterji ne bodo mogli enakovredno konkurirati družbi Telekom Slovenije d.d., saj ima večina uporabnikov, ki jih zanimajo najeti vodi oz. ethernet, dislocirane enote v manjših krajih v katerih se razvezava ekonomsko ne splača.*

Agencija na pripombo družbe Amis d.o.o. odgovarja, da je regulacija in problemi povezani s samo razvezavo krajevne zanke predmet regulacije na upoštevnelem trgu 4. Istočasno pa je potrebno poudariti tudi, da je namen regulacije operaterjem omogočiti dostop do obstoječe infrastrukture, katere lastnik je v večini primerov družba Telekom Slovenije d.d. Družba Telekom Slovenije d.d. ima kot lastnik in upravljalec lastne infrastrukture pravico načrtovati in graditi omrežje v skladu z lastnimi načrti, ob tem pa ima obveznost slednjega v reguliranem delu ponuditi v uporabo ostalim operaterjem pod enakimi pogoji kot ga uporablja sama. Ob tem je potrebno poudariti, da se Agencija ves čas aktivno in odprto zavzema za transparentnost družbe Telekom Slovenije d.d. pri načrtovanju in gradnji lastnega omrežja ter prehajanju na nove tehnologije, saj je slednje pomembno tudi za alternativne operaterje in njihove poslovne načrte. Cilj regulacije je obenem tudi spodbujanje premikanja operaterjev po investicijski lestvi, ki v končni konsekvenci predpostavlja izgradnjo lastnega omrežja razen tistih delov, ki jih ekonomsko ni upravičeno podvojiti.

Tomaž Simonič
direktor